मृतानां प्रेतकार्य्याणि न त्वन्यद्विद्यते क्वचित्। त्रयो वेदस्य कर्त्तारो भण्डधूर्त्तनिशाचराः। जर्फरीतुर्फरीत्यादि पण्डितानां वचः स्मृतम्। अश्वस्यात्र हि शिश्नन्तु पत्नीप्राहुर्प्र प्रकीर्त्तितम्। भण्डैस्तद्वत् परश्चैव प्राहुर्प्र जातं प्रकीर्त्तितम्। मांसानां खादनं तद्वन्निशाचरसमीरितमिति"। तस्माद्बहूनां प्राणिनामनुग्रहार्थं चार्व्वाकमतमाश्रयणीयमिति रमणीयम्"। नैषधे च तन्मतं भङ्ग्या वर्णितं यथा

"यावोन्मज्जनवद्दुयज्ञफलेऽपि श्रुतिसत्यता। कां श्रद्धा तत्र धीढ्याः! कामाध्वा यत् शिलीकृतः। केनापि बोधिसत्वेन जातं सत्त्वेन हेतुना। यद्वेदमर्मभेदाय जगदे जगदस्थिरम्। अग्निहोत्रं त्रयीतन्त्रं त्रिदण्डं भस्मगुण्ठनम्। प्रज्ञापौरुषनिःस्वानां जीवो जल्पति जीविकाः। गुर्विर्गुरुयीगुरो पितोः पितोर्यदेकगः। तदनन्तकुलाद्दोषाद्दोषा जातिरस्ति का। कामिनीवर्गसंसर्गैर्न कः सङ्क्रान्तपातकः। नाम्नाति स्नाति हा मोहात् कामस्नानमिदं जगत्। दैवत्रया रचतो नारीर्धिक् कुलस्थितिदाम्भिकान्। अरान्त्वत्वाविवेकेऽपि तथा नरभरक्षतः। परदारनिवृत्तिर्या सोऽयं स्वयमनाहतः। अहल्याकेलिलोलेन दम्भो दम्भोलिपाणिना। गुरुतल्पनतौ पापकल्पनां त्यजत द्विजाः!। येषां वः पत्युरत्युच्चैर्गुरुदारप्रसङ्गे प्रहः। पापात्तापा, सदः पुण्यात्, परासोः स्युरिति श्रुतिः। वैपरीत्यं ध्रुवं साक्षात्तदाख्यात बलाबले। सन्देहेऽप्यन्यदेहाप्तेर्विवर्ज्यं दूषणं यदि। त्यजत श्रोत्रियाः! सत्यं हिंसादूषणसंशयात्। यस्त्रिवेदिविदां वन्द्यः स व्यासोऽपि जजल्प वः। रामाया जातकामायाः प्रशस्ता हस्तधारणा। सुकृते वः कथं श्रद्धा सुरते च कथं न सा?। तत्कर्म पुरुषः कुर्य्याद्येनान्ते सुखमेधते। बलात् कुरुत पापानि सन्तु तान्यकृतानि वः। सर्व्वान् बलकृतानर्थानकृतान् मनुरब्रवीत्। स्वामेमार्थेऽपि माऽस्मिंस्त्वस्तीर्थिका! विचिकित्सितवः। तं तमाचरतानन्दं स्वच्छन्दं यं यमिच्छथ। श्रुतिसत्यर्थबोधेषु कैकमत्यं महाधियाम्। व्याख्या बुद्धिबलापेक्षा सा नोपेक्ष्या सुखोन्मुखी। यस्मिन्नस्तीति धीर्देहे तद्वाहे वः किमेनसा। क्वापि किन्तु फलं न स्यादात्मेति परसाक्षिके। मृतः स्मरति कर्म्माणि मृते कर्मफलोर्मयः। अन्यभुक्तैर्मृते तृप्तिरित्यलं धूर्त्तवार्त्तया! एकं सन्दिग्धयोस्तावत् भावि तत्रेष्टजन्मनि। हेतुमाङ्ः स्वमन्त्रादीनसाङ्गानन्यथा विटाः। जनेन जामताक्षीति कार्यं नायं त्वमित्यसौ। त्याज्यते ग्राह्यते चान्यदहो सुत्याऽतिधूर्त्तया। एकस्य विश्वपापेन तापेऽनन्ते निमज्जतः। कः श्रीतस्यात्मनो भीरो! भरः स्याद् दुरितेन ते। किन्ते दत्ताहृतात् पुण्यात् तन्मात्रे हि फलत्यदः। न्यास्यं तनूमूर्द्धन्यन्यस्य न्यास्यमेवाङ्गनो यदि। दृष्टानीव दृष्टावादान् विधूनय बधूरतु। तथापि तादृशस्यैव का चिरं जनवञ्चना। कुरुध्वं कामदेवाज्ञां ब्रह्माद्यैरप्यलङ्घिताम्। वेदोऽपि देवकीयाज्ञा तत्राज्ञा काधिकार्हणा। प्रलापमपि वेदस्य भागं मन्यध्वमेव चेत्। केनाभाग्येन दुःखाद्य विधीनपि तथेच्छथ। श्रुतिं श्रद्दत्य दिक्षिप्ताः। प्रक्षिप्तां ब्रूथ च स्वयम्। मीमांसा मांसलप्रज्ञा! स्तां यूयद्विपदायिनीम्। को हि वेदस्तुस्मिन् वा लोक इत्याह या श्रुतिः। सम्भामाख्यादस्तं लोकं लोकः प्रत्येतु वा कथम्। धर्म्माधर्म्मौ मनुष्यस्य स्वयत्याजनवर्जनौ। व्याजान्मण्डलदण्डार्थौ श्रद्धायि सुधा बुधैः। व्यासस्यैव गिरा तस्मिन् श्रद्धावद्वा स्य तान्त्रिकाः। मत्स्यस्याप्युपदेष्यान् वः कोमत्स्यानपि भाषताम्। पण्डितः पाण्डवानां स व्यासश्चाटुपटुः कविः। निनिन्द तेषु निन्दत्सु स्तुवत्सु स्तुतवान् किम्?। न भ्रातुः किल देव्यां स व्यासः कामात् समासजत्। दासीरतस्तदासीद्यन्मात्रा तत्राप्यदेशि किम्?। देवैर्द्विजैः कृता पत्न्याः पत्न्या येषां तदाहतौ। गां नतैः किं न तैर्व्यक्तं ततोऽप्यात्माऽपरीक्षतः। साधु साधुकता सुक्ता शान्तस्तान्तैर्मखोन्मुखैः। वारङ्गलोचनासारां दिवं प्रेत्यापि लिप्सुभिः। उभयी प्रकृतिः कामे सर्व्वेदिति सुनेमतम्। अपवर्गे तृतीयेति भण्यतः पाणिनेरपि। विभ्रत्सुपरि यानाय जना जनितमज्जनाः। विप्रहायापतः पश्चाद्गत्वरोरभ्रविभ्रमम्। कः श्रमः क्रियतां प्राज्ञाः! प्रीयाप्रीतौ परिभ्रमः। भस्मीभूतस्य भूतस्य पुनरागमनं भ्रमः। एनसानेन तिर्य्यक् स्यादित्यादिः का विभीषिका। राजिलोऽपि हि राजेव स्वैः सुखी सुखहेतुभिः। हताश्चेद्दिवि दोष्यन्ति दैत्या दैत्यारिणा रणे। तत्रापि तेन युद्धान्तां हता अपि तथैव ते। सत्त्वं ब्रह्म च संसारे सुक्तौ तु ब्रह्म केवलम्। इति स्वोच्छित्तिसुक्त्युक्तिर्वेदज्ञो वेदवादिनाम्। सुक्तये यः शिलात्याय शास्त्रमूचे सचेतसाम्। गोतमं तमवेतैव यथा वित्थ तथैव सः। दारा हरिहरादीनां तन्मग्नमनसो भ्रमम्। किं न सुक्ताः पुनः सन्ति कारा-